

De Momus

Het is begin november, bijna de 11de van de 11de. En plotseling dacht ik aan Momus, de Griekse god van de satire, de spot, de hoon, de persiflage en de ongegronde kritiek, maar ook die van schrijvers en dichters. En aan z'n tempel. Jawel, die op het Vrijthof.

Want een tempel is het. Elf meter breed, twee maal elf meter diep met elf pilaren en elf spiegels. Het was de bakermat van de Sociëteit Momus, de oprichting was in 1840. Kernactiviteiten waren carnaval te organiseren, ontspanning te bieden en liefdadigheid.

Een heerensociëteit was vooral een plek van ontmoeting voor welgestelden en goeude middenstand. Bij bepaalde gelegenheden waren dames ook welkom. Degelijke sociëteiten waren besloten clubs en kwamen in heel Europa voor. Maastricht kende er verschillende, ondermeer die van de Groote Sociëteit op de hoek van het Vrijthof. Heel vaak werden gezelligheid, betekenis voor de stad en liefdadigheid gecombineerd.

Adres: Vrijthof 8

nl.wikipedia.org/wiki/Sociëteit_Momus

Op deze plaats aan het Vrijthof stonden twee kleine café's, maar die moesten plaatsmaken voor nieuwbouw; op 25 mei 1883 werd de eerste steen gelegd. Dat was het 4 x 11^{de} Momusjaar. Voor degenen die de gebruiken niet zo kennen: 11 is het gekkengetal (dat woord bestaat uit 11 letters) en ook van de carnaval. Vandaar dat het op allerlei plaatsen opduikt.

De voorgevel van het pand is een voorbeeld van neoclassicisme. De driehoeken boven de ramen worden frontons genoemd. Ze zijn gesloten. Helemaal bovenaan zien we een half rond fronton dat niet volledig is: een gebroken fronton. Precies daartussen een buste met een narrenkap. Het is daarmee beeldbepalend aan het Vrijthof.

Zelfs in de balustrade van het balkon komt het gekkengetal terug: er zijn elf balusters (spijlen) aan iedere kant. Verder is er een luifel die ondersteund wordt door smeedijzeren consoles in jugendstil en dus van jaren later. Er zijn ranken en bloemen in verwerkt. Het eindstuk aan de muur is iets tussen een eikel en een denappel. En tussen de vier ingangen hangen prachtige lantaarns.

Binnen blijken er twee ruimtes te zijn. Beide van 11 x 11 meter. De eerste heeft een laag plafond, ziet er een beetje doorsnee uit met een bar, een kassa en wat zitjes.

Het bijzondere blijkt pas in de tweede ruimte. Daar zien we de hoogte, de spiegels, eindeloos veel ornamenten, de rijkdom, grandeur, stijl. Het verlaagde plafond blijkt een entresol te zijn, een tussenvloer, om de horeca-capaciteit te vergroten. Die is pas rond 1977 aangebracht toen de Momus een disco werd.

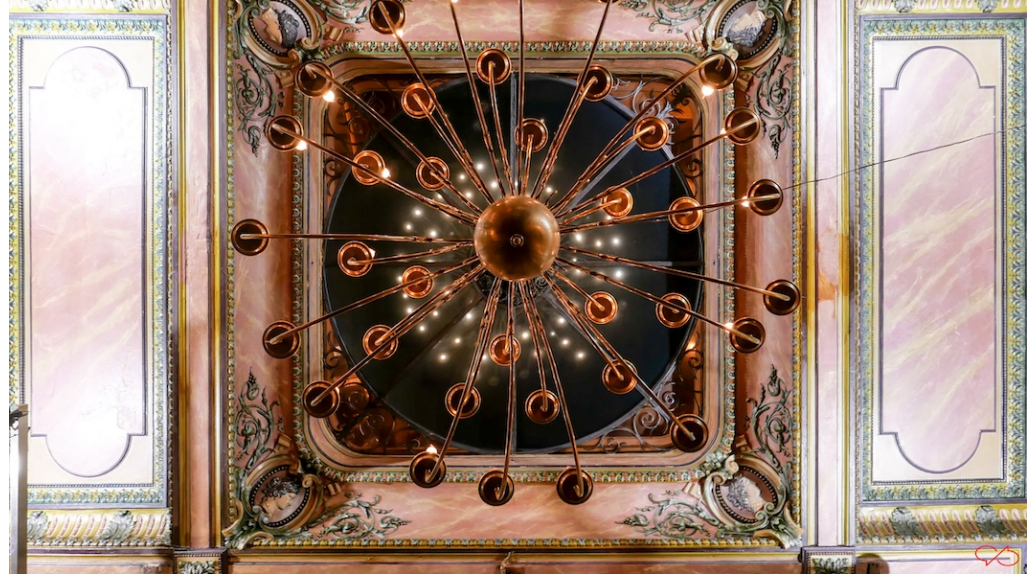

Binnen vallen al snel de pilaren op. Prachtig versierd met bloemmotieven. Er zijn ook witte pilaren, maar die dragen de entresol. Die ontnemt voor een deel het zicht op de hele ruimte, maar gelukkig blijft er nog genoeg over. En boven kunnen we genieten van alle details boven de spiegels en langs het plafond. Want werkelijk alles is versierd en de kleuren zijn fantastisch. Wat een rijkdom en weelde.

De donkere schijf boven de luchter is zwart plastic. Het schermt een lichtkoepel af waardoor anders de zijmuren van de naastliggende panden zichtbaar zouden zijn. Ook kwam er dan daglicht binnen. Nu komt de luchter erg mooi uit. In de vier hoeken zijn dameskopjes te zien. Het plafond was zeer lange tijd bruin van de rook van sigaren en sigaretten. Alsof het van hout was. Onlangs begon men er wat aan te poetsen en dit kwam voorschijn.

Natuurlijk had een sociëteit een reglement, die werd de grondwet genoemd. Het eerste artikel luidde: "*Den ierste artikel, de ig ug verhaol: Verget tog noeyt, jongs, eus aw moyerstaol*" ("Het eerste artikel dat ik u verhaal: Vergeet toch nooit, jongens, onze oude moedertaal"). Het pleidooi was zo sterk dat het de aanzet vormde tot grote bloei van het Maastrichtse dialect in alle verhalen, toneelstukken, liederen en publicaties.

Het gebouw was vrijwel onbeperkt open voor ontbijt, lunch, diner, om wat te drinken, een potje te biljarten, een krant te lezen, voor een babbeltje met andere aanwezigen of tijdens feestelijke gelegenheden. Een heerenclub met stijl.

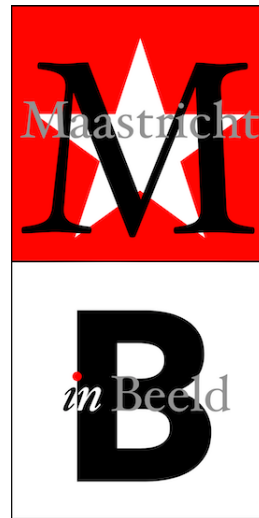
Na jaren van voorspoed, kwam de Sociëteit rond 1939 dusdanig in de problemen dat opheffen noodzakelijk werd. Het had toen bijna honderd jaar bestaan. De concurrentie met andere vormen van ontspanning was te groot geworden. Het organiseren van carnaval werd door anderen overgenomen. Ook de soepkokerij en andere goede doelen raakten op de achtergrond en verdwenen. Tegenwoordig is de Momus een restaurant.

Er is een gewelfde kelder. Zulke kelders liggen onder gebouwen in het hele centrum. Vroeger waren ze met elkaar verbonden, ze hadden te maken met de verdediging van de stad. Nu geschikt voor feesten en partijen. De bovenzaal is een mooie, stijlvolle ruimte. Voor speciale gelegenheden. En vanaf het balkon met uitzicht op het Vrijthof. Op de laatste foto zien we boven de luifel smeedwerk. Het heeft oorspronkelijk op de dakrand gestaan. We zien er een narrenkapje in terug.

Maastricht in Beeld
kortweg MiB

MiB is een
fotomagazine voor
liefhebbers van de
stad Maastricht.
De opzet is simpel:
interessante
onderwerpen,
behoorlijke foto's,
korte stukken tekst
met wat uitleg en
achtergronden en
een nette layout.

Dit magazine is gratis en komt uit de
Boekenkast van Peter Scheele:

<https://scheelpj.home.xs4all.nl/Site>

Ik wens u veel kijk- en leesplezier.

Peter Scheele

Colofon

Camera: Panasonic Lumix LX100, Make II

Bewerking: Adobe Lightroom 6.14

Opmaak: Apple Pages 11.1

Foto's, tekst en opmaak: Peter Scheele